

H. Z. ÜLKEN'İN YAYIMLANMAMIŞ BİR YAZISI

«MÜLKİYE HATIRATI» ADLI NOTLARINDAN : [ANADOLU'NUN HAYALI]

Hayalini gördüm. Durgun bir yaz gecesi rüyasında, omuzlarımı ısıtıp yüklerinin altında ezilerek, gönlümü parçalayan sözlerinin karşısında tıkanarak, onun hayalini, karanlıklar arasında çıkan ve bir gölge gibi sessiz, gürültüsüz yaklaşan sevgili ANADOLU'nun hayalini gördüm.

Sıcaktan bunalıp kalkmış, odamın penceresini açtım. Dışarıyı mehtapsız ve karanlık. Yıldızlar birbirlerine göz kırpyorlar. Gecenin insanlardan, hayvanlardan, hatta cansızlar sınıfından bile gelen hiçbir gürültüsü yok, büsbütün durgun. Fakat neden ben, bu sessizliğin içerisinde birçok mırıltılar, fısıltılar duyuyorum. Ve bu gizli gizli kulaklarım kadar gelen sesler gittikçe büyüyor, çoğalıyor. Hemen adeta ne söylediklerini anlayacağım. İşte o arada söyledikleri birkaç kelime hatırımda kalmış.

«Sebepten sensin». Niçin? Kime hiddetlenmişlerdi? Kimdi onlar? Etrafımda hiçbir kimse yokken sesler daha açıldı. Şikâyetler daha sertleşti. Korkuyor gibiydim.

Bir adım geri çekildim. Pencereyi kapamak, perdeyi örtmek istedim. Elim kımıldamadı. Uzaklarda karanlıklar dumanlanarak açılıyor, bir gölge ağır ağır yaklaşıyordu. Sesler donuklaştı. Gölge yaklaştıkça daha azaldı. Şimdi görmüş gibi hatırlıyorum. Acı ve yürek yakan bakışları hâlâ gözlerimin önünden silinmiyor.

Bembeyaz sakallı bir ihtiyardı. Üzerinde parça parça eski bir aba, yamalı bir şalvar vardı. Uzun uzun baktı da, «vazifeni yapmıyorsun oğul» diye darıldıydı.

Kimdi bu ihtiyar? Sesim titriyor ve dudaklarımdan çıkarken sönüyordu. Usulca,

- Sen kimsin, dedim.
- Beni tanımadın mı? diye acı acı baktı.
- Ne kadar hissiz adamlarsınız, kıyafetinden de mi anlamadım?
- Köylüye benziyorsun, dedim.

— Evet köyliye benziyorum, diye cevap verdi. Elbette İstanbulluya benzemem. Ben ANADOLU'yum. Şimdi beni tanıdın mı? Altı senedir sizin için çırpman, didinen ANADOLU'yum. Şu son günlerin bütün felâketinin benim üzerine yüklendiğini duymadın mı?

— ANADOLU MU?

— Evet ANADOLU. Ocak başında rahat rahat oturasın diye, gecelerini korkusuz bir uykuyla geçiresin diye damarlarımdaki son damla kanı da bugün akıtmakta olan ANADOLU, anlıyor musun?

— Pekala, beni gece yarısı niçin rahatsız ediyorsun? Sana ben mi fenalık yaptım? Biliyorum ki hudut boylarında bizim için ölen sendin. Bizi doyurmak için kızlarına kadınlarına değirmeninde buğday öğüttüren sendin. Sıcak bir odada geniş bir nefes almamız için, oğullarını çulsuz ve mezarsız bırakan sendin. Sonra, yine biliyordum ki bütün bunlara karşılık, hiçbir iyilik görmeyen, bataklık topraklarda sıtmadan inleyerek, açlıktan, sefillikten sürünen sendin. Ben senin için gecelerimi uykusuz geçirmiş, çok derin ıstaplar duymuştum. Niçin dedelerimizin yahut kardeşlerimin kabahatini yüziime vuruyorsun? dedim.

— Çünkü, dedi, vazifeni yapmıyorsun. ANADOLU'nun çektiği sefaleti duyuyor ve söylemiyorsun. Çünkü faziletli değilsin. Ölüme sürüklediğin aç ve çıplak bir kafilenin ortasında, göğsünü parçalamıyor ve günahını bağırıyor. «Sizi bu hale koyan benim, taşlayın beni, vurun beni» demiyorsun.

— Sevgili ANADOLU, dedim. İstanbul'un çocuklarında sana karşı yıkılmaz bir muhabbet var. Zaten, ayrıca ANADOLU İstanbulsuz yaşar mı? Onlar birbirlerinin gövdesi, birbirinin başı. Biliyorum ki tembellek ettik. Kendi dilimizi bırakarak tuhaf ve yabancı kelimeler kullandık. Ve saklamıyorum ki yazdığımız şeyleri ne biz anlayabildik, ne de sen anladın. ANADOLU, bizi affet, kusurlarımızı bağışla, dedim. Çünkü, emin ol hepimiz hislerimizde samimiyiz. Artık kabahatlerimizi anladık. Bu güzel vatanın en büyük hakkı senindir. Edebiyatı da, şiiri de senin olacaktır. Artık sen de onu anlayacaksın. Ver elini ANADOLU, diye yalvardım. Ver elini de İstanbul ile barışsın, aramızdaki darınlık kaybolsun, biz zaten kardeş değil miyiz?

Ağır ağır elini uzattı. Fakat daha şimdiden büsbütün eski günlerin acısını unutmak istemiyordu galiba. Bir türlü benim elime kadar erişemedi. Sonra, ilk geldiği zamankinden daha sakin,

— Yok, daha şimdiden büsbütün barışmayalım, dedi. Sen söyle kardeşlerine bakalım, bu sözlerini nasıl karşılayacaklar? Sonra, hepsinden evvel kendi tembelliğinden vazgeçecek misin? Yoksa, eskisi gibi bu kadar acılara karşı yine mi tasasız kalacaksın, anlamalıyım.

Yalvarmak, ayağına düşüp ona kendimi affettirmek için tekrar söze başlayacaktım. Fakat, birdenbire hayal uzaklaştı ve bir gölge gibi dumanlara karışarak gecenin derinliklerinde kayboldu.

1334 (1918) MÜLKİYE MEKTEBİ YILDIZ

ÜLKEN YAYINLARI
Ölümünün Beşinci Yılında
HİLMİ ZİYA ÜLKEN'in

HİLMİ ZİYA ÜLKEN
türkiye'de
çağdaş düşünce
tarihi

Türkiye'de
Çağdaş Düşünce
Tarihi

(Tanzimat-İve II. Meşrutiyet ve Cumhuriyet Dönemleri)
II. Baskısı 13 yıl sonra yeniden kitapçılarda.
496 büyük boy sayfa 200 TL.

GENEL DAĞITIM: SERHAT DAĞITIM
ÖDEMELİ İSTEME: Burcu Kitabevi
Faruk Aynaoğlu Cad. Feneryolu
Kadıköy/İSTANBUL

**«Sosyoloji Konferansları»nın Özel
Sayıları**

Beşinci Kitap. (1965)
Ziya Gökalp Okulu.

Altıncı Kitap. (1966)
Köy Sosyolojisi.

Yedinci Kitap. (1967)
Sakarya İlinin Sorunları.

I

Sekizinci Kitap. (1968)
Sakarya İlinin Sorunları.

II

Dokuzuncu Kitap. (1969)
Sakarya İlinin Sorunları.

III

Onuncu Kitap. (1971)
Sakarya İlinin Sorunları.

IV

Onbirinci Kitap. (1972)
Sakarya İlinin Sorunları.

V

Onüçüncü Kitap. (1976)
Fındıkoğlu Özel Sayısı.

Ondördüncü Kitap. (1976)
Ziya Gökalp Özel Sayısı.

Onyedinci Kitap. (1979)
Ülken Özel Sayısı.

